

At være elsket uden omveje.

En sjælesørgerisk refleksion over, hvorvidt der kan findes en relevant og eksistentielt brugbar mening på bunden af en luthersk ontologi.

Liselotte Horneman Kragh

Kirkegang for lidt siden. Kollekt, salmer og prædiken (af den kvindelige, midt 30-erne præst) ville få enhver dansk biskop til at sove tungt og uforstyrret: Alt emmede og strittede af Luthers kernepunkter. Vi fik slået godt og grundigt fast, at vi ikke skal tro, at vi er noget. Og at vi skal være taknemmelige (og synge salmer i idel glæde og taknemmelighed) for, at Gud overhovedet gider kigge i vores retning. Det overordnede budskab var i hvert fald, at vi ikke skal komme for godt i gang. Og vi skal ikke være glade for at være mennesker eller for det, der bor i os, for det er ikke godt med os mennesker; det er kun godt med Gud. Mennesker kan ikke rigtigt bruges til andet end at lave ballade og være åndssvage, og de kan først tilnærmelsesvist bruges til noget, når de har været igennem Guds renseri.

Jeg gik duknakket derfra med et vagt ubehag over at være mig. Hvad min rolle i øvrigt så skulle være, nu da jeg satte foden hen over dørtærsklen til kirken og ud i verden igen, stod ikke klart for mig. Andet end at det helst ikke skulle være at være sådan, som jeg er.

Jeg formoder, at der må være mennesker, for hvem dette lutherske grundbudskab er dybt eksistentielt meningsgivende. Men jeg kan også konstatere, at for mange er det yderst tvivlsomt, at den lutherske forkyndelse kan give dem energien, styrken og det daglige puf til at turde træde ind i det alt for ofte livsfarlige eller i hvert fald dybt forvirrende liv. Hvordan skal man hente benzin til at aftvinge livet mening i et menneskesyn, der på forhånd har dømt mennesket ude? Hvorfra skal man som menneske hente mod til at handle og være i verden, når på handling og væren i verden gøres suspekt, fordi man selv (først og fremmest) er depraveret og suspekt? Hvordan skal man forstå sin egen rolle i Guds skaberværk her og nu, når man allerførst skal igennem manøvren med en bundløs taknemmelighed over, at Gud overhovedet gider have noget med os at gøre?

Alle de kristne dyder og evnen til næstekærlighed er ikke et resultat af et potentiale i mennesket, men af noget udefrakommende indplantet og et resultat af en taknemmelighed, der i sagens natur først skal indses, føles og vælde op i og mærkes af mennesket, før dueligheden aktiveres. Og for at vi ikke kommer for godt i gang med at føle os duelige, skal vi hele tiden undervejs mindes om, hvordan det hænger sammen og helst holdes til truget af sønderknusthed over vores oprindelige tilstand. Den duelighed, vi eventuelt kan fremvise, er ikke vores, men Guds.

Giver det eksistentiel mening for et menneske anno 2021 at skulle vandre den omvej? Det er ikke min erfaring som sjælesørger, nej.

Sjælesørgerisk har jeg aldrig oplevet andet, end at dét, der kan rejse et menneske op til at turde tage livet, sorgen, besværligheden, ubegribeligheden, meningsløsheden på sig, er en urokkelig tiltro til det gudskabte menneske, at det kan det godt, fordi det er lavet af noget potentielt godt tømmer (nemlig Guds), og fordi Gud har det menneskes ryg. Jesus møder alt og alle på sin vej med den tiltro (også dem han er tosset på: At han er rasende på dem, viser præcist, at han tiltror dem at gøre noget andet, end de gør, se på verden på en anden måde, end de gør). Den tiltro viste han, mens han var i live, og længe før han døde. Han inkarnerer Guds kærlighed og Guds tiltro til sin skabning og viser med sin lidelse, død og opstandelse, at den tiltro ikke rokkes af død, ondskab og umulighed. Han går den guddommelige menneskevej, fordi den er menneskelig mulig at gå. Gud blev menneske, så at mennesket kan blive Gud lig: theosistanken. Vi skal turde, fordi Jesus turde. Vi skal elske, fordi Jesus aldrig holdt op med at elske og have tiltro til det menneske han mødte. Vi skal turde give os livet ikke-voldeligt i vold, fordi Jesus turde det. Vi skal turde leve og samle hans kærlighedsbyrde op, fordi Jesus har tiltro til os, at det kan vi. Og fordi Jesus med sit liv, sine ord, sin krop, sin død og opstandelse er garant for, at vi aldrig falder ud af hans, og dermed Guds, kærlighed.

Når Gud erotisk, dvs. længselsfuldt og opsøgende, aldrig holder op med at række ud efter sin skabning, aldrig holder op med at løbe sin skabning i møde som farmand gør det i lignelsen om den fortabte søn, gør Hun det, som en forælder gør det endeløst med sit afkom: Elsker det ubetinget og uden omveje, har tiltro til, at der findes iboende evner i det barn, uanset hvor meget det klokker rundt i det. Hun opgiver aldrig håbet, for det er Hendes skabning, Hendes elskede barn. Glemmer en mor sit diende barn? Nej.

Når mennesker søger mening i et tilsyneladende vanvittigt og meningsløst univers, hvor de onde ler, og de gode græder, kan det være afgørende at blive mødt med den tiltro: 'At ja, her skal du turde at være, klø på, kørløs, du er skabt i kærlighed til at kunne tumle det, så godt det nu kan lade sig gøre på de vilkår, du sidder med. Elsk og lev og gør godt, om du så skal dø af det, det er dét jeg, Gud, har skabt dig til. Og du falder aldrig ud af min hånd og min kærlighed, levende eller død, så bare kom i gang.'

Som præst i sjælesørgeriske situationer er mit ultimative trumfkort således nødvendigvis skabelsestanken. Samt det sofiologiske aspekt (der hvor Helligånden konkretiserer sig i det helt nære): At vi er inviteret ind som medskabere, medarbejdere på Herrens glæde. Mennesker synes at kunne finde oprigtig hvile i tanken om at være (dyrebart) skabte. Og at være nogen, som den, der har skabt dem, regner med (uanset hvor meget vi så end kommer til kort og går galt i byen). Mennesker anno 2022 er hvileløse, evigt tvivlende på deres eget værd. Måske er vi mennesker altid hvileløse og tvivlende på eget værd, også på Luthers tid, men 500 års protestantisk kristendom har så ikke ændret meget ved den sag. Luthers gudsbillede kommer aldrig til at give nogen hvile for nogen, fordi det i sin grundsubstans er en *dysfunktionel forælder*, vi er oppe imod. Og Luthers grundspørgsmål om, hvor og hvordan han finder en nådig Gud, er ikke 2022 menneskets grundspørgsmål. Måske leder vi først og fremmest efter et koordinatsystem og vores egen placering i det: Hvem er vi, hvad skal vi, og hvorfor skal vi det i en verden, hvor de store fortællinger er brast sammen, og hvor verden er ved at klimakollapse på linje med de allerede kollapsede fortællinger?

Her kommer Guds sjælesørgeriske tilbud til mennesket om rollen som Guds medvandrende, medskabende, med-deltagende, med-betydende ind som noget potentielt meningsgivende. At få at vide, at man er nødvendig, uundværlig, som medarbejder på dét Gud vil med verden, kan give betydning. Og mening. At man er inviteret ind i en rejse til i selv det mindste lille åndedrag og den mindste lille handling sammen med Guds visdom, Sophia, i det daglige at indgå i en kontinuerlig skabelsesproces sammen med sin skaber. På den rejse vil vi snuble og skvatte hele tiden, træde i alle spinatbede, ja, og vi vil blive inviteret til at rejse os hver gang og vandre fortrøstningsfuldt videre ved Sophias side, uanset hvor stor rædslen end måtte blive på vejen. De skridt vi i hver vores liv tager, og de handlinger vi gør, den måde vi er mennesker på på den rejse, vil være fnug i den store, ubegribelige sammenhæng, men ikke desto mindre fnug, som Skaberen bygger verdner af og med. Indtil vi hver især lægger os i dødens hånd i fortsat dyb tillid til, at vi indgår i en meningsfuld, skabt, sammenhæng.